

ממזון זה רווח נוסף לפרנסת הבית, ולכן חייבים העדים לשלם על כך.
הגמרא מביאה את ההלכה בנידון זה: **אמר רבא, הלכתא, דמי טובת ההנאה של מכירת הכתובה שייכים לאשה, וכדברי אביי, ולא רק גוף המעות, אלא אף אין הפעל אוכל פירות מדמים אלו, ואין דינם ככל נכסי מלוג שהבעל אוכל פירות. ומאי טעמא, משום שאנחנו פירא' – את פירות נכסי האשה, תקינו ליה רבנן – תקנו חכמים שיהיו לבעל, אבל פירא דפירא' – את פירות הפירות, שלא באו מתוך הפירות הראשונים עצמם אלא הם רווח צדדי שבא ממקום אחר, לא תקינו ליה רבנן, ורווח זה של מכירת הכתובה אינו נחשב כפירות הנכסים שברשות הבעל, אלא רווח צדדי שהיה לה, ואינו זוכה בפירות אלו.**
מביאה הגמרא הוכחה אחרת לתקנת אושא: **פי' אהא – כשבא רב פפא, ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב – מבית המדרש, אמרי, תנינא – שנינו במשנה לתקנת אושא, והיינו במשנה לעיל (פז), העקב הכנעני והאשה הנשואה, פניקטן – הפגישו עמהם בענין נזקים תמיד דעה למי שפגשם, כיון שהחובל בהן חייב בחמשה דברים המבוארים לעיל (פג): ואילו הם שהחבול באחרים, פטורין מכל התשלומים, משום שאין להם ממון לשלם, שמה שקנה עבד קנה רבו, ומה שקנתה אשה קנה בעלה (קדושין כג). ואי פליגא דעתך ליתא לתקנת אושא, ויכולה האשה למכור את נכסי המלוג שלה לגמרי, ואף אחרי מיתתה ישראו הנכסים ביד הלקוחות, אם כן תובין – תמכור האשה את נכסי המלוג שלה, ואת דמי הנכסים תתן ליה לנחבל, ומדוע אמרה המשנה שאין לה מהיכן לשלם.**
דוחה הגמרא: **ולמטעמיה – ולסברתך, עדיין קשה, דנתי נמי דאיתיה לתקנת אושא – אף אם אמנם תקנו באושא שהבעל מוציא מיד הלקוחות, ולא מצי מונקיה – ואין האשה יכולה למכור את הנכסים למי, מכל מקום תובין לנכסי מלוג בשווי טובת ההנאה שבהם, שאם תתאלמן או תתגרש יקבל הלוקח את הנכסים, ותתן ליה לנחבל דמים אלו. אלא בודאי מדובר במשנה דלית לה – שאין לאשה נכסי מלוג, וקמי נמי – גם אם נאמר שלא תקינו כן באושא אין קושיא מהמשנה, כיון שמדובר דלית לה נכסי מלוג, ולכן אמרה המשנה שאין לה במה לשלם.**
אגב שהביאה הגמרא את דין האשה שחבלה, היא ממשיכה לדון בזה. מקשה הגמרא: מדוע אמרה המשנה שאשה שחבלה פטורה, ותובין את כתובתה – מנה או מאתיים שהתחייב לה בעלה בכתובה שטתול אם ימות או יגרשה, בשווי טובת ההנאה שבהם, שישלמו לה תמורת האפשרות שאם תתאלמן או תתגרש ירוויח הלוקח את דמי כתובתה, ותתן ליה לנחבל. מתרצת הגמרא: **הא מני – משנה זו בשיטת רבי מאיר היא, דאמר (כתובות נד: נז.) אסור לו לאדם שישקא את אשתו אפילו שעה אחת בלא כתובה, ולכן אינה יכולה למכור את כתובתה בטובת הנאה. דוחה הגמרא: והלא טעמא מאי – מה טעמו של רבי מאיר, כדי שלא תהא האשה קלה בעיניו להוציאה – לגרשה, ועל ידי שהוא חייב לשלם את כתובתה קשה בעיניו לגרשה, ואם כן קא, כשתמכור את כתובתה, לא מנרש לה – יהיה קשה בעיניו לגרשה, דאי מנרש לה, אתו הקף דובני – יבואו הלקוחות שקנו את הכתובה וקבו לה לכתובתה מיניה – ויגבו את כתובתה מהבעל. ושוב קשה, מדוע לא תמכור את כתובתה בדמי טובת ההנאה, ותשלם לנחבל.**
מתרצת הגמרא באופן אחר: **אלא הטעם שאינה צריכה למכור את כתובתה ולשלם לנחבל, משום שטובת ההנאה זו, מילי גינהו – דברים בלבד הם, כלומר אין זה ממון ממשי, ומילי לא משתעבדי אינם משתעבדים לניזק. דוחה הגמרא: אלא לא – מדוע אין דברים אלו משועבדים, והרי מילי דמנדבני בדיני גינהו – טובת ההנאה היא דבר הנמכר בממון, וכל דבר השהה כסף משתעבד לתשלומי הנזק.**
מתרצת הגמרא באופן אחר: **אלא הטעם שאינה מוכרת את כתובתה כדי לשלם לנחבל, משום הדין דשמואל, דאמר שמואל, מלוה המוכר שטר חוב שיש לו על הלוה, להבדיל, שיגבה בו**

והאמת היא שהרי היא תתקין ויממשותו, ולא התגרשו כלל, ונמצאו עדים אלו וזמנין, שהעידו עליהם עדים אחרים שבאותו יום שהעידו שהתגרשה במקום פלוני, היו עמם העדים עצמם במקום אחר, ולא יכלו לראות מעשה זה, וחייבה התורה עדים זוממים בעונש כפי שרצו להעניש את הנידון, אין אומרים שכיון שהעידו בשקר שקיבלה את כתובתה, ורצו להפסידה שכשתתגרש או תתאלמן או תתגרש, לא תגבה את כתובתה, ישלמו עתה את כל כתובתה, והטעם לכך, כיון שאין כאן הפסד ודאי של דמים אלו, שהרי יתכן שגם ללא עדותם לא היתה גובה את כתובתה, והיינו אם היתה מתה לפני בעלה, אלא משלמים העדים רק את שיעור טובת הנאה כתובתה, כלומר סכום מועט שהוא שווי כתובתה כפי שהוא עתה, במצב המסופק, שלא ידוע אם בסוף תגבה האשה את הכתובה או לא. וכיצד יודעים איזהו שיעור טובת הנאה כתובתה, אומרים כמה אדם רוצה ליתן בקניית הכתובה של אשה זו, שיש בה ספק רווח ספק הפסד, שאם לבסוף נתארמלה – (נתאלמנה) או נתגרשה, תזכה בדמי הכתובה שהתחייב לה הבעל, ובנכסי צאן ברזל שהכניסה לו וכתבתם בכתובה, והלוקח יגבם לעצמו, וצד ההפסד הוא, שאם פתה בחיי בעלה, וירשנה בעלה ויזכה בנכסיה, ויפטר מלשלם את כתובתה, ויפסיד הלוקח. וסך ממון זה שהיה הלוקח משלם לה עבור כתובתה עתה, חייבים העדים הזוממים לשלם לה. מסיים רב אידי בר אבין את ראיה נכסי ואי פליגא דעתך דליתא לתקנת אושא שאם מכרה האשה את נכסי המלוג שלה, הבעל מוציאם לאחור מותו מהלקוחות, אלא מכירתה מכירה גמורה היא, אם כן אמאי אמרה הברייא ששווי הכתובה פחות משווי הנכסים הכתובים בה, מחמת שאם תמות בחיי הבעל וירשנה בעלה, ויפסיד הלוקח, והרי תובין – תמכור האשה את כתובתה – את נכסי צאן ברזל הכתובים בכתובתה למי, והבעל אינו יכול להוציאם מהלקוחות אחר מותה, ונמצא ששווי כתובתה אינו רק בדמי טובת הנאה שבה, אלא ככל שווי הנכסים הכתובים בה, ויתחייבו העדים לשלם זאת.

דוחה הגמרא: **אמר אביי, אמנם מוכח מהברייא שאין האשה יכולה למכור את כתובתה, אך אין זו ראייה לתקנת אושא, כיון שאם אמרי שלולי תקנת אושא האשה יכולה למכור בנכסי מלוג, הרי זהו משום שנכסים אלו נשארים ברשותה, שאם הוזלו היא מפסידה, ואם התייקרו היא מרוויחה (יבמות טו), ולכן היא יכולה לקבל מוכרם, והוצרכו לתקן באושא שהבעל מוציא מיד הלקוחות, אף לא אמרי גם שיכולה למכור בנכסי צאן ברזל, והרי נכסים אלו עומדים לגמרי ברשות הבעל, שאם יתייקרו ירוויח ואם יזולו יפסיד (שם טו). ואף ללא תקנת אושא אינה יכולה למוכרם, ולכן אמרה הברייא שאין שווי הכתובה כשווי כל הנכסים הכתובים בה, ואין מכאן ראייה לתקנת אושא.**

הגמרא מביאה דין נוסף בענין מכירת כתובה בדמי טובת הנאה: **אמר אביי, נידון זה של מכירת הכתובה בטובת הנאה, הואיל ואתא ליה – כיון שבא לדידנו לדון בו, ניקא בה מילתא – נאמר בו דין מסוים, והוא, שאשה שמכרה את כתובתה בטובת הנאה, שאם תתאלמן או תתגרש יגבה הלוקח את כתובתה, דמים אלו שקיבלה מהלוקח לאשה היא – שייכים לאשה, ואין לבעל חלק בהם כלל. וכטעם שיבאר רבא להלן.**

מוכיח אביי את דבריו: **דאי פליגא דעתך שדמים אלו לפעל הויא, אם כן מדוע אמרה הברייא לגבי עדים זוממים שהעידו על אשה שהתגרשה וקיבלה את כתובתה, שחייבים לשלם לה את דמי טובת ההנאה של כתובתה, למידי לה – יאמרו לה העדים, מאי אפדינך – מה הפסדנו לך בעדותינו, והרי אי הות מוננת לה – גם אם היית מוכרת לטובת הנאה של כתובתך, הפעל הות שקיל מינך – היה נוטל ממך את הדמים, ובדאי לא היית מוכרת כלל את הכתובה. אלא ודאי דמי טובת ההנאה שייכים לאשה, ולכן חייבים העדים לשלם לה. דוחה הגמרא את הראיה: **אמר רב שלמן, אף אם הבעל נוטל את דמי טובת ההנאה, יש לה הפסד בעדותם, משום דעל ידי מכירת הכתובה איקא רווח בירתא – יש****

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום ראשון עמ' א

1 מהלוח, ולאחר המכירה חזר המלוה ומחלו – מחל ללוה על חובו
2 שבשטר, החוב מחול, כיון שחיוב הלוה ללוקח הוא מחמת חיובו
3 למלוה עצמו, וכיון שהמלוה מחל לו נפטר אף מהלוקח, ואפילו
4 היו"ש של המלוה מוחל, כיון שהוא עומד במקום המלוה ומחילתו
5 פוטרתו, וממילא אם נחייב את האשה למכור את כתובתה ולשלם
6 לנחבל, יש חשש שתמחל לבעלה על חוב הכתובה, ויפסיד
7 הלוקח.
8 מקשה הגמרא: אמרי, מדוע חשש זה פוטר מתשלומים, והרי
9 עתה זבוגי זבין – יכולה היא למכור את כתובתה, ותתן ליה לנחבל
10 את הדמים שתקבל, ואי מחלה ליה לגבי הפעל, תמחלה – תחול

11 מחילתה ויפסיד הלוקח, ומה אכפת לנו בכך. מתרצת הגמרא:
12 אמרי, כל חוב שיש לאשה לגבי הפעל, ואינה עתידה לגבותו
13 לעצמה, ודאי מחלה ליה כדי שלא יפסיד בדבר שאין לה הנאה
14 ממנו, ואפסדיניה ליה הוא זבינא בידים לא אפסדיניהו – ואין אנו
15 רשאים להפסיד ללוקח בידים מקח זה, ולכן לא חייבנה למכור את
16 כתובתה.
17 הגמרא מבררת מדוע לא תמכור את הכתובה לנחבל עצמו.
18 מקשה הגמרא: וכי תימא, זבינא ניהליה ליה הוא דחבלה ביה –
19 תמכור האשה את כתובתה לאדם עצמו שחבלה בו בשווי טובת
20 ההנאה, ושווי זה יהיה תשלום על חבלתה, ובוזא אין כל חשש,

בבא קמא דף פט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון) קצט

דְּהָרִי אָף אִי בִסּוּף מְחֵלָה עַל הַכְּתוּבָה לִגְבִי הַבְּעַל, לֹא קָא מְפָסִיד
הַנְּחָבֵל מִכָּךְ יוֹתֵר, דְּהָרִי הִשְׁתָּא נָמִי – גַּם עֵתָּה, אִם לֹא יִגְבֵּה לַפְּחוֹת
אֵת טוֹבַת הַהֲנָאָה, לֹא מִיָּד קָא יִחְבֶּה לִיָּה – אֵינָה נּוֹתֶנֶת לוֹ כְּלוּם,
שְׁהָרִי אֵין לָהּ מִמּוֹן אַחֵר. מִתְרַצַּת הַגִּמְרָא: סוּף סוּף, כֵּל אִשָּׁה לִגְבִי
חֹב שֵׁשׁ לָהּ עַל הַבְּעַל, וְדָא מְחֵלָה כְּדִי שִׁירוּיָהּ בַּעֲלָהּ, וְנִמְצָא
שְׁאִין תּוֹעֵלֶת בַּמִּכִּירַת הַכְּתוּבָה, וְאִסְרוּחִי בִי דִינָא כְּכִי לֹא מְפָרְחִין
– וְאֵין אֲנוּ מִסְרִידִים אֵת בֵּית דִּין בְּחִינָם לַחֲיִיבָה לִמְכוּר אֵת
כְּתוּבָתָהּ.

מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: אֱלָא לְדַבְרִיךְ שֶׁהִטַּעַם שְׁאֵינָה חֲיִיבַת לִמְכוּר אֵת
כְּתוּבָתָהּ הוּא מִשּׁוֹם שְׁבוּדָאֵי תִּמְחַל לְבַעֲלָהּ, אִם כֵּן קִשָּׁה הָא
דְּתִנָּיָא בְּתוֹסַפְתָּא (פ"ט ד"ח), וְכֵן הִיא שֶׁחֲבֵלָה בְּבַעֲלָהּ, לֹא הִפְסִידָהּ
בְּתוֹבָתָהּ, כְּלוּמָר, אֵינָה צְרִיכָה לְשַׁלֵּם לְבַעֲלָהּ בְּכָךְ שֶׁתַּפְחִית לוֹ אֵת
חֹיב כְּתוּבָתָהּ, וְאִמָּא אֵינָה מִפְסִידָהּ, תּוֹבִינָה נִיחִילָה לְבְּתוֹבָתָהּ –
תִּמְכוּר אֵת כְּתוּבָתָהּ לְבַעֲלָהּ פְּשׁוּי טוֹבַת הַהֲנָאָה, כִּי הָא מְחֵלָה
בְּתַשְׁלוֹם חֲבֵלָה זֶה, וּבִאֲפוֹן זֶה אֵין חֲשֵׁשׁ שֶׁתִּמְחַל לוֹ, דְּהָרִי אִי מְחֵלָה
לִגְבִי בְּעַל לִיכָא מְפָסִידָא – אֵין הַבְּעַל מִפְסִיד מִכָּךְ, שְׁהָרִי חֹיב
הַכְּתוּבָה הוּא עֲלֵיו, הוּא מְרוּיִחַ בְּמַחֲלָתָהּ. מִתְרַצַּת הַגִּמְרָא: הָא
– תּוֹסַפְתָּא זֶה וְדָא רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר שְׁאִכּוּר לְאָדָם שֶׁיִּשְׁתָּא אֵת
אִשְׁתּוֹ אִפְּלִי שֶׁעָה אֲחַת בְּלֹא בְּתוֹבָהּ, וְטַעַמָּא מֵאִי, כְּדִי שְׁלֵא תִּהְיֶה
הָאִשָּׁה קֵלָה בְּעֵינֵי הַלּוֹחֲצִיָּא, וְעַל יְדֵי חֹיבַת תַּשְׁלוֹם הַכְּתוּבָה קִשָּׁה
בְּעֵינֵי לִגְרֵשָׁה, וְהִכָּא – גַּם כֵּאֵן יֵשׁ לַחֲשׁוֹשׁ שֶׁמְגַרֵּשׁ לָהּ, וְלֹא יִקְשָׁה
הַדְּרָב בְּעֵינֵי, שְׁהָרִי גְבִי לִיָּה בְּחֵבְלָהּ מִיָּתָּה – הוּא גּוֹבֵה אֵת מִמּוֹן
הַכְּתוּבָה לְעַצְמוֹ תְּמוּרַת חֲבֵלָתָהּ, כְּלוּמָר, פִּטְר מִלְשִׁלְמוֹ לָהּ מַחֲמַת
שֶׁכֶּבֶר גְּבֹאָה תְּמוּרַת מַה שֶּׁחֲבֵלָה בּוּ, וְלִכֵּן אֵינָה יִכּוּלָה לִמְכוּר לוֹ
אֵת הַזְּכוּת לִיטוֹל אֵת כְּתוּבָתָהּ.

מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: אִי הָכִי – אִם יֵשׁ לַחֲשׁוֹשׁ שִׁיחִיהָ קֵל בְּעֵינֵי לִגְרֵשָׁה
מַחֲמַת שֶׁהוּא נִפְטָר מִתַּשְׁלוֹם כְּתוּבָתָהּ תְּמוּרַת חֲבֵלָתוֹ, אִם כֵּן הִשְׁתָּא
נָמִי – גַּם עֵתָּה שְׁאֵינָה מוֹכֶרֶת לוֹ זְכוּת זֶה, תִּהְיֶה קֵלָה בְּעֵינֵי לִגְרֵשָׁה,
שְׁהָרִי מְגַרֵּשׁ לָהּ, וְאָף שִׁיעֲטָרָךְ לִשְׁלֵם לָהּ אֵת כְּתוּבָתָהּ, מִכָּל מִקּוֹם
אֵין לוֹ הַפֶּסֶס, שְׁהָרִי אַחֲרֵי שִׁיפֵרֶת לָהּ גְבִי לִיָּה בְּחֵבְלָהּ מִיָּתָּה – יִגְבֵּה
מִמֶּנָּה אֵת חֲבֵלָתוֹ מִהַמַּעֲוֹת שֶׁנָּתַן לָהּ, וְנִמְצָא שֶׁבְּכָךְ שְׁהָרִי מוֹכֶרֶת
לוֹ עֵתָּה אֵת הַכְּתוּבָה אֵינָה מְקִילָה עֲלֵיו יוֹתֵר לִגְרֵשָׁה, וּמִדּוּעַ אִמְרָה
הַתּוֹסַפְתָּא שְׁאֵינָה מִפְסִידָהּ אֵת כְּתוּבָתָהּ. מִתְרַצַּת הַגִּמְרָא: מְדוּבָר
בְּתוֹסַפְתָּא בְּגוֹן דְּנִפְשִׁי בְּתוֹבָתָהּ – שְׁדַמִּי כְּתוּבָתָהּ מְרוּבִים מְדַמִּי
הַחֲבֵלָה, דְּמִשּׁוֹם הֵיאָה פּוֹרְתָא – מִשּׁוֹם הַסְּכּוּם הַמּוּעָט שִׁיגְבָה
בְּחֲבֵלָתָהּ, לֹא יִקַּל בְּעֵינֵי לִגְרֵשָׁה, שְׁהָרִי הוּא מְפָסִיד טוֹבָא – מִמּוֹן
כֶּסֶף, וְהֵינִי כֵּן דְּמִי כְּתוּבָהּ שֶׁמַּעֲבֵר לְדַמִּי הַחֲבֵלָה.

מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: וְאִי מְדוּבָר דְּנִפְשִׁי בְּתוֹבָתָהּ מְפָסִידָהּ דְּאִוְרִיָּתָא –
שְׁשׁוּי כְּתוּבָתָהּ גְּדוֹל מַעֲיָקֵר הַמֶּנֶה וְהַמֵּאֲתִיִּים שֶׁהוּא חֲיִיב לְכַתּוּב
לָהּ, כְּלוּמָר שֶׁהַתְּחִיב לָהּ מִמּוֹן נוֹסֵף עַל עֵיקָר חֲיוּבוֹ, אִם כֵּן תַּחֲזוֹר
הַקּוּשִׁיא שֶׁתִּמְכוּר אֵת כְּתוּבָתָהּ לְבַעַל כִּתְשָׁלוֹם לַחֲבֵלָתוֹ, שְׁהָרִי
נּוֹקְמָא אֲתוּבָתָהּ דְּאִוְרִיָּתָא – נַעֲמִיד אֵת חֹיבַת הַבְּעַל לַאֲשָׁה עַל
הַמֶּנֶה אוֹ מֵאֲתִיִּים, וְלֹא יִקַּל בְּעֵינֵי הַלּוֹחֲצִיָּא, וְאִיךָ – וְאֵת
הַתּוֹסַפְתָּא שֶׁכָּתַב לָהּ תּוֹבָנָה נִיחִילָה בְּחֵבְלָהּ – תִּמְכוּר לְבַעֲלָהּ בְּדַמִּי
חֲבֵלָתוֹ, וְאִילוּ מִהַדְּבַרִּיתָא מִשְׁמַע שְׁאֵינָה מִפְסִידָהּ כְּלוּם. מִתְרַצַּת
הַגִּמְרָא: מְדוּבָר בְּתוֹסַפְתָּא בְּגוֹן דְּלֹא נִפְשִׁי בְּתוֹבָתָהּ מְפָסִידָהּ
דְּאִוְרִיָּתָא, וְאִם תִּמְכְּרָנָה לְבַעֲלָהּ נִמְצָא שֶׁהוּא שׁוּדָה עִמָּה לֹלָא
כְּתוּבָהּ, וְלִכֵּן אִמְרָה הַתּוֹסַפְתָּא שְׁאֵינָה מִפְסִידָהּ. וְאֵין לַהֲקִשּׁוֹת
שֶׁתִּהְיֶה קֵלָה בְּעֵינֵי הַלּוֹחֲצִיָּא מַחֲמַת שֶׁאֲחֵרֵי שִׁישְׁלָם לָהּ אֵת
כְּתוּבָתָהּ יַחֲזוֹר וְיִגְבֵּה אֵת חֲבֵלָתוֹ, וּכְקוּשִׁיא שֶׁהוּבָאָה לְעִיל, מִשּׁוֹם
שֶׁמְדוּבָר כְּגוֹן דְּהָרִי תְּחִלָּה – שְׁשׁוּי חֲבֵלָתוֹ הוּא רַק אֲרִבְקָה זְוִי,
דְּמִשּׁוֹם אֲרִבְקָה זְוִי שִׁיגְבָה מִמֶּנָּה לֹא יִגְרֵשָׁנָה, שְׁהָרִי בְּכָךְ הוּא
מְפָסִיד אֵת דְּמִי כֵּל כְּתוּבָתָהּ, שֶׁהֵם עֲשָׂרִים וְחֲמִשָּׁה סְלָעִים, שׁוּזוֹ
שִׁיעוּר כְּתוּבַת אֲלֻמָּנָה, וְכֵל שֶׁכֵּן שְׁלֹא יִפְסִיד מֵאֲתִיִּים זֶה שְׁחִיב
בְּכְתוּבַת בְּתוּלָהּ, מַחֲמַת אַרְבַּעַת הַזְּוִיִּים שֶׁל חֲבֵלָתוֹ.

הַגִּמְרָא מִקְשָׁה עַל מַה שֶׁהִתְבָּאָר שֶׁהָאִשָּׁה יִכּוּלָה לִמְכוּר אֵת
תּוֹסַפְתָּ הַכְּתוּבָהּ. מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: אֱלָא לִפִּי זֶה, קִשָּׁה הָא דְּתִנָּיָא
בְּהַמְשָׁךְ הַתּוֹסַפְתָּא (שם) בְּשֵׁם שְׁלֹא תִּמְכּוּר הָאִשָּׁה אֵת כְּתוּבָתָהּ
לְאַחֲרִים וְהִיא תִּתְּחִי – נִשּׁוּאָה לוֹ, כִּי לֹא תִּפְסִיד אֵת כְּתוּבָתָהּ וְהִיא
תִּתְּחִי, וְהִבֵּינָה הַגִּמְרָא שְׁכוּנוֹת הַבְּרִייתָא שְׁאֵינָה מִפְסִידָהּ
מִכְּתוּבָתָהּ אִפְּלוֹ אִם חֲבֵלָה בּוּ, וְקִשָּׁה, דְּהָא וְיִמְנִין מְשַׁכְּחִי לָהּ

דְּמִפְסִידָא – הָרִי יֵשׁ אֲפֻנִים שֶׁהִיא מִפְסִידָהּ, וְהִכִּי דְּמִי, בְּגוֹן דְּנִפְשִׁי
בְּתוֹבָתָהּ מְפָסִידָהּ דְּאִוְרִיָּתָא – שֶׁהַכְּתוּבָה שֶׁכָּתַב לָהּ מְרוּבָה מַעֲיָקֵר
הַכְּתוּבָה שֶׁהוּא חֲיִיב לְכַתּוּב לָהּ, שֶׁאִי הִיא יִכּוּלָה לִמְכוּר לְבַעֲלָהּ
אֵת הַתּוֹסַפְתָּא, כִּיּוֹן שְׁאִין בּוֹה חֲשֵׁשׁ שֶׁתִּהְיֶה קֵלָה בְּעֵינֵי הַלּוֹחֲצִיָּא.
הַגִּמְרָא מִפְרֶשֶׁת אֵת הַסִּפָּא שֶׁל הַתּוֹסַפְתָּא בִּאֲפוֹן אַחֵר. מִתְרַצַּת
הַגִּמְרָא: אֱמַר רַבָּא, סִפָּא זֶה שֶׁל הַתּוֹסַפְתָּא, אֲתָאן – בֹּאָה לְלַמֵּד דִּין
הַגִּמְרָא, בְּעֵינֵי בְּתוֹבָתָהּ בְּגוֹן דְּרִבִּין – כְּתוּבַת בָּנִים זָכְרִים, כְּלוּמָר תִּנָּאֵי
בֵּית דִּין הוּא שֶׁאִם מִתָּה הָאִשָּׁה בְּחַיִּי הַבְּעַל וּמִמִּילָא לֹא קִיבֵלָה אֵת
כְּתוּבָתָהּ, וְיֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים, כְּשִׁמְתָה הָאֵב יוֹרֵשִׁים בָּנֵי הַזְּכָרִים
מֵאִשָּׁה זֶה אֵת דְּמִי כְּתוּבָתָהּ, יֵתֵר עַל חֵלְקָם הַמְּגִיעַ לָהֶם בְּשֹׂאֵר
הַיְּרוּשָׁה, וְהִכִּי קָתַנִּי – כִּי כּוֹוֹנֵת הַתּוֹסַפְתָּא, בְּשֵׁם שֶׁהַמְּכֹרֶת
בְּתוֹבָתָהּ לְאַחֲרִים וּמִתָּה בְּחַיִּי בַּעֲלָהּ וְלֹא גְבֹאָה הַלּוֹקָה, לֹא הִפְסִידָהּ
בְּתוֹבָתָהּ בְּגוֹן דְּרִבִּין, אֲלֵא אַחֲרֵי מִיתַת הַבְּעַל יִגְבּוּ בְּנֵיהָ אֵת דְּמִי
כְּתוּבָתָהּ מִירוּשַׁת הַבְּעַל, וְאֵין אֲמוּרִים שֶׁהִיא פִּשְׁעָה בְּכָךְ שֶׁמְכָרָהּ
אֲתָהּ, וְכִיּוֹן שֶׁהִיא עֲצֻמָּה לָהּ הִיתָה גּוֹבֵה אֲתָהּ אָף בְּנֵיהָ לֹא יִגְבּוּהָ,
וְכֵאֵן מְעַמָּא שְׁאִינִם מִפְסִידִים זֹאת, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם יִכּוּלִים לומר זְוִי
הוּא דְּאִנְסוּחִי – הַצּוֹרֵךְ בְּמִמּוֹן הַכְּרִיחָה לִמְכוּר אֵת הַכְּתוּבָהּ, וְלֹא
הַתְּכוּנוֹה לְהַפְסִידָהּ לְגַמְרִי, כִּי הַמְּכֹרֶת אֵת בְּתוֹבָתָהּ לְבַעֲלָהּ עֲצֻמוֹ
לֹא הִפְסִידָהּ בְּתוֹבָתָהּ בְּגוֹן דְּרִבִּין, מֵאִי מְעַמָּא, מִשּׁוֹם שֶׁאָף כֵּאֵן זְוִי
הוּא דְּאִנְסוּחִי.

הַגִּמְרָא מְבַרֶרֶת הָאֵם 'תְּקַנַּת אוֹשָׁא' תְּלוּיָהּ בְּמַחֲלוּקַת תְּנֵאנִים.
שׁוֹאֵלֶת הַגִּמְרָא: לִיכָא – הָאֵם אֲפֻשֶׁר לומר שֶׁתְּקַנַּת אוֹשָׁא,
שֶׁהָאִשָּׁה מְכָרָה נְכִסִּי מְלוּג וּמִתָּה לְפָנֶי הַבְּעַל, הַבְּעַל מוֹצִיא מִיַּד
הַלְּקוּחוֹת, תְּנָאֵי הִיא – נַחֲלָקוּ בָּהּ תְּנֵאנִים. מִבִּאֲרַת הַגִּמְרָא הִיכֵן
נַחֲלָקוּ בּוֹה: דְּתִנָּיָא תְּרָא – שֶׁבְּבִרְיִיתָא אֲחַת שְׁנִינִי, שְׁעִבְדִּי מְלוּג –
עֲבָדִים כְּנַעֲנִים שֶׁהַכְּנִיסָה הָאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ כְּנַכְסֵי מְלוּג, שְׁגוּפָם קִנְיִ
לַאֲשָׁה אֲבֵל הַבְּעַל מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, וְיִצְאֵין לַחֲרִיתוֹת בְּהַפְלַת הַשֶּׁן
וְסִימוֹ הַעֵץ, רַק לַאֲשָׁה – אִם הָאִשָּׁה עֲשֵׂתָה זֹאת, כִּיּוֹן שְׁגוּף הָעֵבֶד
קִנְיִ לָהּ, וְכִדְכִין כֵּן אֲדוֹן הַמַּסְטֵר לְעַבְדוֹ אַחַד מִעֲבָדֵיהָ וְאַרְבַּעָה
רֵאשֵׁי אִיבְרִים, אֲבָל לֹא לַאֲשָׁה – אִם הַבְּעַל עֲשֵׂה זֹאת אֵינִם יוֹצֵאִים
לַחֲרִיתוֹת, מִשּׁוֹם שְׁגוּף הָעֵבֶד אֵינוֹ קִנְיִ לוֹ, וְהָרִי הוּא כֹאדָם זֶה
הַחוּבֵל בַּעֲבַד כְּנַעֲנִי שְׁאֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹה לַחֲרִיתוֹת. וְתִנָּאֵי אִיךָ –
וּבְבִרְיִיתָא אַחֲרַת שְׁנִינִי, שְׁאִין עֲבָדֵי הַמְּלוּג יוֹצֵאִים לַחֲרִיתוֹת בְּהַפְלַת
הַשֶּׁן וְסִימוֹ הַעֵץ, לֹא לַאֲשָׁה וְלֹא לַאֲשָׁה. וּמִבִּאֲרַת הַגִּמְרָא אֵת הַטַּעַם
בְּבִרְיִיתוֹת: סְבִירָה – סִבְרוּ בְּנֵי הַיִּשְׁבִּיבָה לומר, דְּכֹבֵל עֲלָמָא – לְדַעַת
שְׁתֵּי הַבְּרִייתוֹת, קִנְיִ פִּירוֹת לֹא בְּקִנְיִן הַגּוֹף דְּמִי, וְהַבְּעַל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ
בַּעֲבָדִים אֵינוֹ נַחֲשֵׁב כְּבַעֲלָהּ קִין הַגּוֹף, וְאֵינוֹ מְגַרֵּעַ מִפְּעוּלַת הָאִשָּׁה
בַּעֲבָדִים, וְכֵאֵן – הָאֵם לֹא נִאֲמַר דְּבָרָא קָא מִיפְּלִגִי – שְׁנִחֲלָק
הַבְּרִייתוֹת בְּתִקְנַת אוֹשָׁא, דְּמָאן דְּאָמַר – הַתִּנָּא בְּבִרְיִיתָא הָרֵאשׁוֹנָה
הַסּוֹבֵר שִׁישׁ לַאֲשָׁה דִּין 'שֶׁן וְעֵין', לִיָּה לִיָּה תְּקַנַּת אוֹשָׁא, אֲלֵא יֵשׁ
לַאֲשָׁה כֹחַ לִמְכוּר אֵת הַנְּכִסִּים לְגַמְרִי, וְהָרִי הִיא כִּאֲדוֹן' שֶׁל הָעֵבֶד
לְגַמְרִי, וְכֵאֵן דְּאָמַר – הַתִּנָּא בְּבִרְיִיתָא הַשְּׁנִיָּה הַסּוֹבֵר שְׁאִין דִּין 'שֶׁן'
וְעֵין' לֹא לַאֲשָׁה וְלֹא לַאֲשָׁה, אֵיָּה לִיָּה תְּקַנַּת אוֹשָׁא, וְהֵינִי שְׁחִיזוֹק
חֲכָמִים אֵת כֹּחַ הַבְּעַל שֶׁלֹא תוֹכַל הָאִשָּׁה לִמְכוּר אֵת הַנְּכִסִּים
לְגַמְרִי, וּבִאֲיָלוֹ יֵשׁ לוֹ בָּהֶם קִנְיִן הַגּוֹף, וְהָרִי זֶה כֹאֲלוֹ אֵין הָעֲבָדִים
שְׁיִיכִים לְגַמְרִי לֹא לְבַעַל וְלֹא לַאֲשָׁה, וְלִכֵּן אֵין חֲבֵלָתוֹ בָּהֶם
מוֹצִיאָה אֲתָם לַחֲרִיתוֹת.

דוּחָהּ הַגִּמְרָא: לֹא, אֵין זֶה סִבְרַת הַבְּרִייתוֹת, אֲלֵא דְּכֹבֵל עֲלָמָא אֵיָּה
לְהוֹ תְּקַנַּת אוֹשָׁא, וְלְדַרְבֵּי הַכֵּל קִנְיִן פִּירוֹת אֵינוֹ בְּקִנְיִן הַגּוֹף, אֱלָא
הַחֲלִיזוֹק בֵּין הַבְּרִייתוֹת הוּא, שְׁכָאן – בְּבִרְיִיתָא הָרֵאשׁוֹנָה מְדוּבָר
קִדְּם תְּקַנָּה זֶה, שֶׁאִי זְכוּת הַבְּעַל הִיתָה כֹּכֵל קִנְיִן פִּירוֹת שְׁאֵינוֹ בְּקִנְיִן
הַגּוֹף, וְדִין הָאִשָּׁה כִּאֲדוֹן' גְּמוּר שֶׁל הָעֲבָדִים יוֹצֵאִים מִחֲמַתָּה ב'שֶׁן'
וְעֵין, וְכָאן – בְּבִרְיִיתָא הַשְּׁנִיָּה מְדוּבָר תְּקַנָּה זֶה, שְׁחִיזוֹק
חֲכָמִים אֵת כּוּחוֹ שִׁיחִיהָ בְּקִנְיִן הַגּוֹף, וְקִנְיִן זֶה מִפְּחִיתָא אֵת בַּעֲלוֹת
הָאִשָּׁה בַּעֲבָדִים, וְאֵינִם יוֹצֵאִים מִחֲמַתָּה ב'שֶׁן וְעֵין'.
הַגִּמְרָא מְבִיאָה בִּיאור נוֹסֵף בְּסִבְרַת הַבְּרִייתוֹת: וְאִי קְעִית אִיכָא,
אִיךָ וְאִיךָ – שְׁתֵּי הַבְּרִייתוֹת עוֹסְקוֹת לְאַחֲרֵי תְּקַנָּה, וְאֵיָּה לְהוֹ לְשִׁתִּי
הַבְּרִייתוֹת אֵת תְּקַנַּת אוֹשָׁא, אֱלָא אִם כֵּן קִשָּׁה לִמָּאן דְּאָמַר שִׁישׁ דִּין
'שֶׁן וְעֵין' לַאֲשָׁה וְלֹא לַאֲשָׁה, מֵאִי מְעַמָּא שְׁיּוֹצֵאִים מַחֲמַתָּה הָאִשָּׁה,
וְהָרִי קִנְיִנָּה שֶׁל הַבְּעַל נַחֲשֵׁב בְּקִנְיִן הַגּוֹף וּמִפְּחִיתָא אֵת בַּעֲלוֹת הָאִשָּׁה,
הַטַּעַם הוּא כְּדִרְבָּא, דְּאָמַר רַבָּא,